

en bestemt politisk Farve. Alle mulige Mennesker, ogsaa Arbejdere, kan være Grundejere. Men enten den lejesøgende bliver udbyttet af en lille eller en stor Grundejer, det er for mig aldeles ligegyldigt; dermed bliver Udbytningen ikke mindre uretfærdig. Om det er en Socialdemokrat, der udbytter en Partifælle, eller det er en hvilken som helst anden, det har slet ikke noget med Sagen at gøre. Det, vi bør tilstræbe, og det, jeg synes, en Lov som denne bør tilstræbe, er, at der ikke sker Spekulation med de Ejendomme, hvori Staten sætter sine Penge. Den højtærede Finansminister siger, at det er kun et Laan, og det er rigtigt, men det er samtidig en Art Tilskud, selv om det kun er lille; thi i Øjeblikket kan, saa vidt jeg ved, Statskassen ikke laane sine Penge til de 4 pCt., som den yder disse Laan til, og saa bliver det altsaa et Offer, som Samfundet bringer, og man kan da kræve, at Hjælpen anvendes paa en saadan Maade, at der ikke gaar almindelig Spekulation deri.

Den højtærede Finansminister sagde, at der var flere af mine Partifæller Landet over, som netop havde ønsket at danne Byggeforeninger med Huse til Enkeltmand med mere end een Lejlighed i. Men derfor bliver Spekulationen lige meningsløs, og jeg vil aldeles bestemt fastholde, at man bør komme ind paa det System, at man kun giver den enkelte den Lejlighed, han selv bebør; han maa ikke fristes til at søge Udbytning ved at have en anden til Udlejning. Og jeg maa sige, at man er i Virkeligheden i de nyere Byggeforeninger, som er byggede over Andelsprincippet, kommet ganske bort fra de tidligere Byggeforeningers Principper. Efter Andelsprincippet kan man godt bygge Huse med 2 eller 3 Lejligheder, ja, med 2—3—4 og 5 Beboelseslag, men saa er det blot ikke den, der bor i Stuen eller i en af de andre Etager, der ejer alle Lejlighederne, men der bor en Andelshaver i hver Lejlighed. Ved Foreninger, der er baserede paa Andelstanken, kan man i ganske anderledes høj Grad end under andre Former undgaa Spekulationen, og det vil være betydelig lettere at danne Byggeforeninger over Andelstanken nu, end det var tidligere, da Andelstanken ikke var trængt ind paa den Maade, som den er nu, i store Dele af Befolkningen. Imidlertid har man ogsaa set, at selv Andelshuse kan være Genstand for Spekulation, og derfor er det alligevel ikke nok, at en Byggeforening er bygget over den sunde

Andelstanke. Man maa ogsaa se efter, at Husene ikke koster mere, end de nødvendigvis maa koste, og at ingen i det paa-gældende Kompleks har Interesse i, at de kommer til at koste mere. For desværre har man ogsaa set private Spekulanter, ikke mindst her i København, som ganske skjult og fordækt har forstaaet at give det Udseende af, at det Hus, de ønskede at bygge, ikke for sig selv, men for nogle Andelshavere, var et sundt og godt Foretagende. Der maa en ganske særlig Institution til, som kan se til Bunds i, om det, der laves, virkelig er godt eller mindre godt, og dertil mener jeg den fremtidige Institution, som jeg talte om før, kunde bruges. Naar den højtærede Finansminister mente, at jeg havde udtalt, at denne Institution godt kunde laves nu, saa har jeg maaske ikke udtalt mig saaledes, at min Mening fuldt og helt kunde forstaaes. Jeg mente i og for sig ikke, at den skulde kombineres med denne Lov, men jeg mente, at det slet ikke var for tidligt at tænke paa den allerede nu, idet jeg forudsier, at der kommer en Lovgivning, der er betydelig mere vidtgaende paa Boligomraadet end den, der foreligger i Øjeblikket, og saa vil det ingeniunde være uden Interesse, at man allerede nu har taget Spørgsmaalet op til Overvejelse. Maaske den højtærede Finansminister kunde gøre det indenfor Finansministeriet. Ellers vilde jeg mene, at Boligkommissionen, for saa vidt den, hvad jeg haaber, kaldes til Live igen, naar den skal beskæftige sig med det fremtidige Byggeri, vil kunne faa et Afsnit om denne Sag i den Betænkning, som den udarbejder.

Jeg vil med disse Bemærkninger anbefale det høje Ting at se med Velvillie paa det foreliggende Spørgsmaal og de Bemærkninger, jeg har gjort med Hensyn til Forhøjelse af det i Forslaget foreslaede Laanebeløb.

Finansministeren (Brandes): Alle er enige med mig i, at man skal undgaa en Spekulation i de Huse, til hvilke Statskassen giver Laan. Der er ingen, der nogen Sinde har deltaget i Forhandlingerne om den Ting, som ikke har ønsket, at man skulde træffe Bestemmelser i saa Henseende. Men jeg vil gerne være Byggeforeningerne imod et altfor stærkt Angreb paa dem for, at deres Huse bliver Genstand for en saadan Spekulation. Jeg tror, at der finder en Forveksling Sted her. Det er muligt, at der er Byggeforeninger ude i Landet og vel ogsaa her i